

การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อภาระการดูแลของ
ผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

นางสาวคลฤดี ทับทิม

โครงการศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2552

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I24758243

A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON BURDEN AMONG
FAMILY CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY,
SAINOI DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

Miss Donrudee Tabtim

An Independence Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the degree of Master of Nursing Science in Mental Health and Psychiatric Nursing

Faculty of nursing

Chulalongkorn University

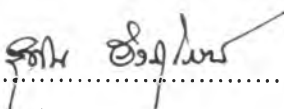
Academic Year 2009

Copyright of Chulalongkorn University

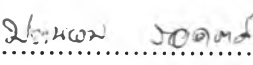
522413

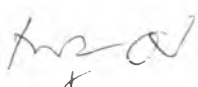
หัวข้อโครงการศึกษาอิสระ การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อ
ภาวะการดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน อำเภอ
ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
โดย นางสาวคลฤดี ทับทิม
สาขาวิชา การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ

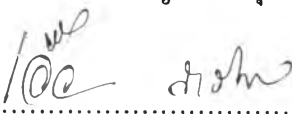
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับ โครงการศึกษาอิสระ
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ร้อยตำรวจเอกหญิง ดร. ยูพิน อังสุโรจน์)

คณะกรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการศึกษาอิสระ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิศ)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(นางเอื้ออารีย์ สาริกา)

ดลฤดี ทับทิม : การศึกษาการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่อภาระการดูแล
 ของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี (A STUDY OF USING
 FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON BURDEN AMONG FAMILY
 CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY, SAINOI
 DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE) อ.ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. เพ็ญพักตร์ อุทิส,
 145 หน้า.

การศึกษานี้เป็นการดำเนิน โครงการศึกษาอิสระ มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบภาระ
 การดูแลของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชน อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ก่อนและหลังการใช้
 โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว กลุ่มตัวอย่างคือ ครอบครัวผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภทในชุมชนในเขต
 อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจงตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้
 จำนวน 20 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวซึ่งพัฒนา
 โดยจิราพร รักการ(2549) ตามแนวคิดของ Anderson et al.(1980) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ แบบ
 วัดภาระการดูแล เครื่องมือกำกับการศึกษา คือ แบบสอบถามความรู้สำหรับผู้ดูแลและผู้ป่วย
 ซึ่งเครื่องมือทุกชุดได้รับการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน
 เครื่องมือ 3 ชุดหลังมีค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค เท่ากับ .92 และ KR-20 เท่ากับ
 .86 และ .85 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ
 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของภาระการดูแลก่อนและหลัง
 ดำเนินโครงการโดยใช้สถิติทดสอบที (Dependent t-test)

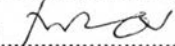
ผลการศึกษาที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

คะแนนภาระในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแลทั้งโดยรวม และ รายด้าน คือ ภาระเชิง
 ปรนัยและเชิงอัตนัย หลังการใช้โปรแกรมสอนสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวต่ำกว่าก่อนใช้โปรแกรม
 สอนสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 19.47, 17.10$ และ 13.11
 ตามลำดับ)

สาขาวิชา.....การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช.....

ปีการศึกษา.....2552.....

ลายมือชื่อนิสิต.....ดลฤดี ทับทิม.....

ลายมือชื่ออ.ที่ปรึกษา..........

5177806836 : MAJOR MENTAL HEALTH AND PSYCHIATRIC NURSING

KEYWORD: FAMILY PSYCHOEDUCATION / CAREGIVING BURDEN /CAREGIVER / SCHIZOPHRENIC PATIENT IN COMMUNITY

DONRUDEE TABTIM : A STUDY OF USING FAMILY PSYCHOEDUCATION PROGRAM ON BURDEN AMONG FAMILY CAREGIVERS OF SCHIZOPHRENIC PATIENTS IN COMMUNITY, SAINOI DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE.

ADVISOR: ASST. PROF. PENPAKTR UTHIS, Ph.D., 145 pp.

The objective of this independent project study was to compare caregiving burden of caregivers of schizophrenic patients in community, Sainoi district, Nonthaburi province, before and after the utilization of family psycho-education program. A purposive sample of 20 families of schizophrenic patients incommunity, Sainoi distric, Nonthaburi province, that met the inclusion criteria were recruited. The instrument utilized in this study was a family psycho-education program which was developed by Jiraporn Rakkam (2549) based on Anderson's psychoeducation concept (1980). Data was collected using the caregivers burden instrument. The monitoring instruments were knowledge test for caregiver and schizophrenia patient. All instruments were examined for content validity by 3 professional experts. Reliability of the three latter instruments were reported using Chronbach's Alpha coefficient as of .92 and KR-20 as of .86 and .85 respectively. Frequency, mean, standard deviation and dependent t-test were used for data analysis.

Major findings were as follows :

The total score as well as objective and subjective domain of caregiving burden of caregivers of schizophrenic patients after using the family psychoeducation program was significantly lower than that before at p 0.05 level (t = 19.47, 17.10 and 13.11 respectively).

Field of Study : .....Mental Health and Psychiatric Nursing...

Student's Signature : *Donrudee Tabtim*

Academic Year : .....2009.....

Advisor's Signature : *Penpaktr Uthis*

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษาอิสระฉบับนี้เป็นประสบการณ์การศึกษาที่สำคัญยิ่งซึ่งสำเร็จได้ด้วยความรู้จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญพัทธ์ อูทิศ อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งให้คำแนะนำ และชี้แนะให้ผู้ศึกษาได้เกิดการเรียนรู้พร้อมทั้ง ทุ่มเทเสี่ยสละเวลา ตลอดจนเป็นกำลังใจให้การศึกษาได้สำเร็จ ล่วงตามเวลาที่กำหนด ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความเอื้ออาทรที่อาจารย์มีให้และขอกราบขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

กราบขอพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี ประธานสอบโครงการศึกษาอิสระที่มีความเมตตาอย่างยิ่งแก่ลูกศิษย์ทุกคน และอาจารย์เอื้ออารีย์ สารีกา กรรมการสอบโครงการศึกษาอิสระ ที่กรุณาให้คำแนะนำให้โครงการนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นรวมทั้งคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ให้ความรู้และคำแนะนำรวมทั้งให้กำลังใจเสมอมา

ขอกราบขอพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ ขอขอบคุณ กรมสุขภาพจิตที่สนับสนุนทุนการศึกษานจนจบหลักสูตร ขอขอบคุณ สาธารณสุขอำเภอ และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานทุกสถานีนามัยในอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่ให้โอกาสศึกษา และอำนวยความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอพระคุณ คุณพ่อนวล-คุณแม่สังเวียน ทับทิม ที่ให้ชีวิต จิตวิญญาณและพื้นฐานการมองโลก ในแง่ความเป็นจริง และขอบคุณพี่ๆ น้องๆ ครอบครัว “ทับทิม” ที่ให้ความอบอุ่น คอยดูแล และสนับสนุนในทุกๆ ด้าน ตลอดมา

ท้ายสุดนี้คุณค่าและประโยชน์ของโครงการศึกษาอิสระนี้ ผู้ศึกษาขอมอบแด่กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ป่วยจิตเภท ผู้ดูแลและสมาชิกในครอบครัวทุกท่าน ขอให้มีความสุขกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของ โครงการศึกษาอิสระ.....	5
แนวเหตุผล โครงการศึกษาอิสระ.....	6
สมมุติฐานการศึกษา.....	8
ขอบเขตการศึกษา.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในโครงการศึกษาอิสระ.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	49
ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการศึกษาอิสระ.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	83
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	94

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	104
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	115
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการศึกษา.....	117
ภาคผนวก ค แบบฟอร์มพิกษ์สถิติและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	121
ภาคผนวก ง ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	126
ประวัติผู้เขียนโครงการศึกษาอิสระ.....	145

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางกิจกรรมตามโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว.....	60
2	คะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล.....	80
3	คะแนนความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของสมาชิกในครอบครัว.....	81
4	คะแนนความรู้ของผู้ป่วยจิตเภทหลังได้รับโปรแกรมสุขภาพจิตศึกษา ครอบครัว.....	82
5	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา.....	86
6	จำนวนและร้อยละของผู้ดูแลผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม อาชีพ ความเพียงพอของ รายได้ โรคประจำตัว และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย	87
7	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครอบครัว จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ระดับการศึกษา.....	88
8	จำนวนและร้อยละของสมาชิกในครอบครัว จำแนกตาม อาชีพ ความเพียงพอ ของรายได้ โรคประจำตัว และความสัมพันธ์กับผู้ป่วย.....	89
9	จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยจิตเภทจำแนกตามระยะเวลาที่ป่วย เพศ อายุ ระยะเวลาที่ป่วย และครั้งที่เข้ารับการรักษา.....	90
10	เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยภาระการดูแลของผู้ดูแลและผู้ป่วยจิตเภทก่อน และหลังการใช้โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัวจำแนกตามรายด้านและ โดยรวม.....	91
11	คะแนนภาระเชิงประนัย ในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ก่อนและหลังการใช้ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามรายข้อ.....	92
12	คะแนนภาระ เชิงอัตนัยในการดูแลผู้ป่วยจิตเภทของผู้ดูแล ก่อนและหลังการใช้ โปรแกรมสุขภาพจิตศึกษาครอบครัว จำแนกตามรายข้อ.....	93